

Selvitys opettajankoulutuksen rakenteesta yliopistoissa

Opettajankoulutusfoorumi 16.04.2019

Jouni Pursiainen

Eva Raudasoja

Professori Jouni Pursiainen

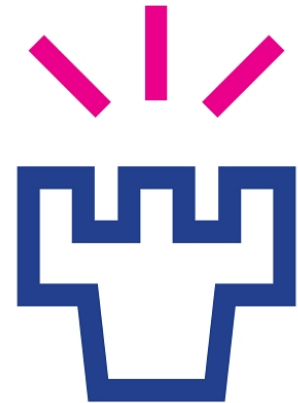
Professori Jarmo Rusanen

Johtaja, KT Eva Maria Raudasoja

Koulutussuunnittelija, HTT Riitta Nurkkala

Yliopistonlehtori, FT Terttu Kortelainen

Tutkimusavustajat, LuK Sauli Partanen ja FM Ilkka Peuna

**UNIVERSITY
OF OULU**

Mitä tehtiin?

TOIMEKSIANTO

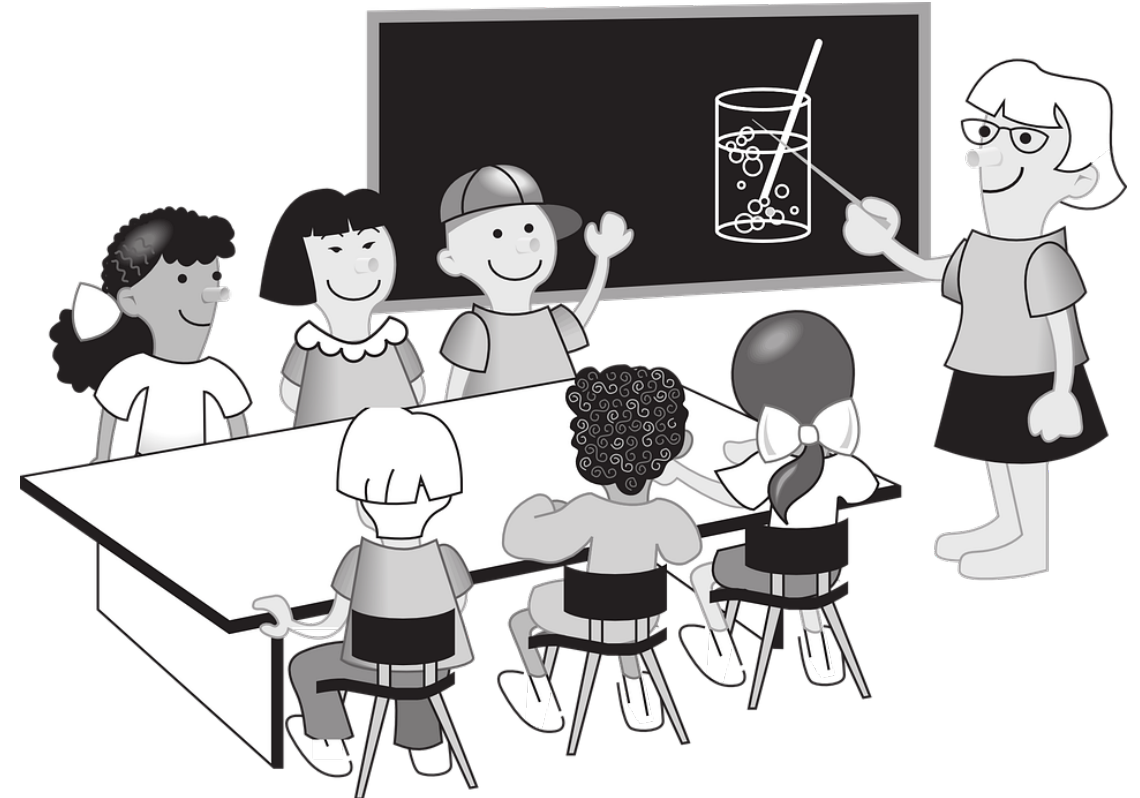
- OKM: Opettajankoulutuksen kehittämishjelman tavoitteiden toimeenpano.
- Ohjausryhmänä Opettajankoulutusfoorumin työvaliokunta

MITÄ SELVITETTIIN

- Rakenteet ja yhteistyö
- Professorien ja lehtorien tehtävämäärittelyt, tutkimusalueet ja julkaisut
- Kelpoisuudet, tutkinnot, opintosuoritukset ja opiskelijamäärät.

MITEN SELVITETTIIN

- Tilastotietoa VIRTA-järjestelmästä
- Yliopistot suoraan: Kysely, haastattelu, pyyntö tarkistaa omat tiedot, oikoluku

Opettajankouluttajat

OPETTAJANKOULUTUSYKSIKÖT

- Selvitys koski kahdeksaa yliopistoa
- Vastuuyksikkönä kasvatustieteiden tiedekunta
- Harjoittelukoulut osana tiedekuntaa
- Ainetiedekunnista vähän tietoa
- Erilaisia yhteistyöelimiä

OPETTAJANKOULUTTAJAT

- Ketkä ovat henkilöinä opettajankouluttajia?
- Kasvatustieteiden tiedekunnissa – koko henkilökunta?
- Ainetiedekunnissa – mikä osa henkilökunnasta?
- Ketkä johtavat opettajankoulutusta yliopistoissa?
- Pedagogista osaamista ja opetettavien aineiden opintoja

Opettajankoulutuksen yksiköitä eri yliopistoissa

	Tiedekunnat	Muut yksiköt
HY	Kasvatustieteellinen tiedekunta	Kasvatustieteiden osasto Harjoittelukoulut
ISY	Filosofinen tiedekunta	Kasvatustieteiden ja psykologian osasto Soveltavan kasvatustieteen ja opettajankoulutuksen osasto Itä-Suomen yliopiston harjoittelukoulu
JY	Kasvatustieteiden ja psykologian tiedekunta	Kasvatustieteiden laitos Opettajankoulutuslaitos Psykologian laitos Jyväskylän normaalikoulu Kokkolan yliopistokeskus (erillislaitos)
LY	Kasvatustieteiden tiedekunta	Harjoittelukoulu (muut opetus- ja tutkimusyksiköt)
OY	Kasvatustieteiden tiedekunta	Oulun yliopiston harjoittelukoulut
TAU	Kasvatustieteiden ja kulttuurin tiedekunta	Tampereen yliopiston normaalikoulu
TY	Kasvatustieteiden tiedekunta	Kasvatustieteiden laitos Opettajankoulutuslaitos Turun normaalikoulu Rauman normaalikoulu
ÅA	Kasvatustieteiden ja hyvinvointialojen tiedekunta	Vaasan harjoittelukoulu

Mistä tunnistaa opettajaksi opiskelevan?

TUNTOMERKKEJÄ

- Suoravalinta, valinta pedagogisiin opintoihin vai valinta erillisiin opintoihin?
- Opintojen alusta, kandidivaiheessa, maisteriopinnoissa vai tutkinnon jälkeen
- Opettajan pedagogiset opinnot, ammatilliset pedagogiset opinnot, yliopistopedagogiset opinnot?
- Kelpoisuus pää- tai sivuaineessa?
- Kuvassa opettajankoulutus varhaiskasvatuksesta lukioon.
- Opettajia koulutetaan myös ammatillisiin oppilaitoksiin, ammattikorkeakouluihin ja yliopistoihin.

Kandidaatti	Maisteri	Erilliset opinnot
Varhaiskasvatus: suoravalinta tai erillisrahoitteiset lisäkoulutukset		Yleinen opettajankelpoisuus: Opettajan pedagogiset opinnot, ammatilliset opettajan pedagogiset opinnot, yliopistopedagogiset opinnot
Luokanopettaja: suoravalinta		
Erityisopettaja: suoravalinta kandidaatti- ja/tai maisteriohjelmaan		
	Opettajan pedagogiset opinnot: ajoitus riippuu hakukohteesta ja yliopistosta	Kaksoiskelpoisuudet: Luokanopettajalle opetettava aine, aineenopettajalle monialaiset, varhaiskasvatuksen opettajalle monialaiset ja opettajan pedagogiset opinnot ja luokanopettajalle varhaiskasvatuksen ammatilliset opinnot
	Maisteriohjelmat: koskee kaikkia opettajankoulutuksia	
Aineenopettajat: suoravalinta, valinta (pedagogisiin opintoihin) kandidaattivaiheessa tai maisterivaiheessa. Osa tekee pedagogiset opinnot vasta maisterin tutkinnon valmistuttua. Pääaine ja toinen opetettava aine.		Opetettavan aineen kelpoisuus: Kolmas opetettava aine

Tilastotietoja

- Tietoa tarvitaan johtamiseen, ennakointiin, opetuksen laadun arviointiin...
- Opintosuoritustiedot kerätään VIRTAAan

TAVOITE

- Kuinka monta opettajankelpoisuuden antanutta tutkintoa valmistuu vuosittain?
- Kuinka monta opetettavan aineen kelpoisuutta valmistuu tutkintoihin kuuluvina pää- ja sivuaineina?
- Kuinka monta opetettavan aineen kelpoisuutta valmistuu erillisinä opintoina?
- Kuinka monta kelpoisuutta valmistuu erillisten pedagogisten opintojen kautta?
- Mitä kouluastetta kelpoisuudet koskevat?

Opettajankelpoisuuden antaneita maisterin tutkintoja 2013-17

Koulutusala	2013	2014	2015	2016	2017	Yhteensä
Kasvatusalat	1109	1103	1163	1097	1102	5574
Taiteet ja kulttuurialat	117	66	124	76	63	446
Humanistiset alat	673	603	548	437	456	2717
Yhteiskunnalliset alat	17	24	21	16	26	104
Kauppa, hallinto ja oikeustieteet	0	0	1	0	3	4
Luonnontieteet	266	252	235	192	218	1163
Tietojenkäsittely ja tietoliikenne	10	7	7	4	9	37
Tekniikan alat	16	21	0	0	0	37
Terveys- ja hyvinvointialat	69	68	73	52	85	347
Palvelualat	71	72	55	1	59	258
Yhteensä	2348	2216	2227	1875	2021	10687

Aineenopettajan pedagogisia opintoja 2017

	HY	ISY	JY	LY	OY	TaY	TY	ÅA	Kaikki
Aineen opettajan pedagogiset opinnot pääaineessa	168	41	293	26	109	0	0	4	637
Aineen opettajan pedagogiset opinnot sivuaineena	466	158	246	0	132	247	282	28	1531
Erilliset opettajan pedagogiset opinnot	115	0	30	33	13	42	51	16	284

Voiko tilastoihin luottaa?

**Varhaiskasvatuksen maisterit opettajankelpoisuudella 2013-17:
paljon virheellisiä tietoja**

LÄHTEITÄ

- VIRTATA (ja Vipunen)
- Kyselyt ja haastattelut

Vuosi	HY	ISY	JY	LY	OY	TaY	TY	ÅA	Yhteensä
2013	22		22		24	10	1	5	84
2014	30		24		25	7	5	1	92
2015	33		16		26	22	3	3	103
2016	26		25		32	13	10	3	108
2017	35		26		24	19	3	0	107
Yhteensä	146	0	113	0	131	71	22	12	494

TILASTOINTIA

- Yliopistot ilmoittivat lukuisista virheistä VIRTATA-tiedoissa, lukuja tarkistettiin yliopistoilta
- Kaikki tieto kerätään, mutta ongelmia ohjeistuksessa, keräämisessä ja luokittelussa.
- Tarvitaan hyvin täsmällisiä määrittelyitä luotettavan ja kattavan tiedon saamiseksi.
- Kelpoisuudet ja tutkinnot tilastoituvat eri tavalla

Opettajankoulutuksen vetovoima

AINEENOPETTAJAT

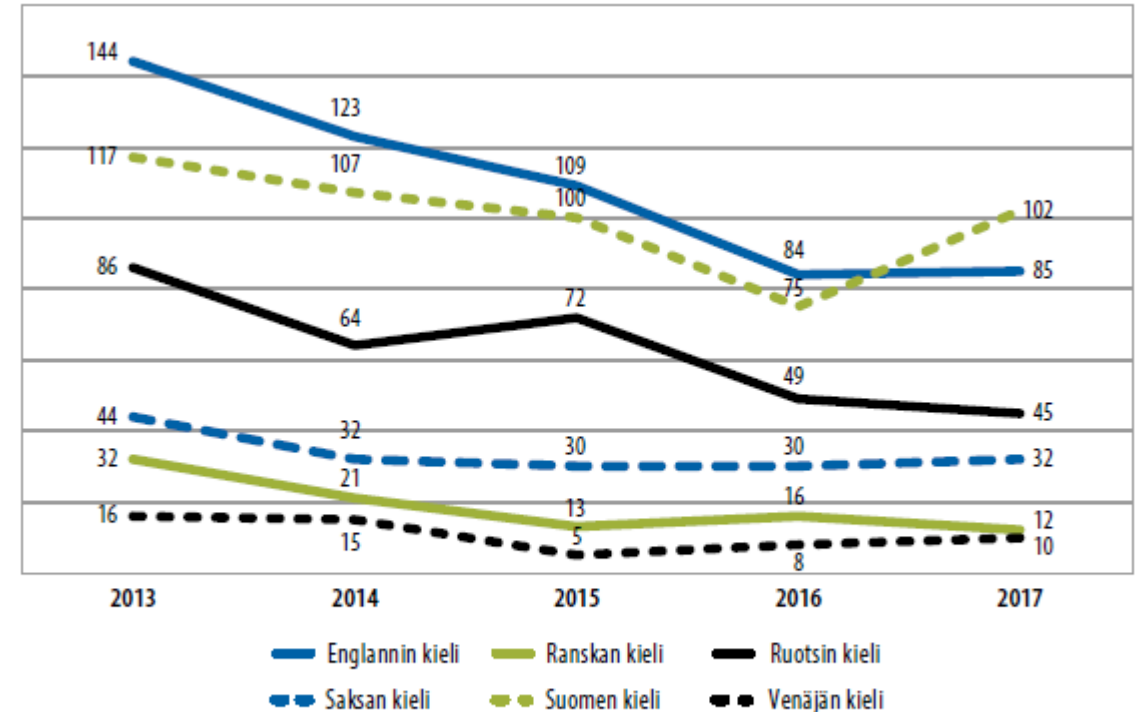
- Määrät laskussa: esimerkiksi matematiikka sekä englannin ja ruotsin kielet
- Aloituspaikat eivät aina täyty

LUOKANOPETTAJAT

- Laskua hakijamäärissä
- Hakupainetta vielä riittää

VETOVOIMAONGELMIA

- Opettajat enemmän kasvattajia kuin opettajia
- Osaajille on muitakin töitä tarjolla

Kuvio 3.5.1. Opettajankelpoisuuden antaneet tutkinnot 2013–17, kielet (Lähde: VIRTA).

Kelpoisuudet pää ja sivuaineissa

TUTKINNOT JA KELPOISUUDET

- Tuleeko pää- (120 op) ja sivuainekelpoisuuksista (60 op) yhtä hyviä opettajia?
- Joitakin oppiaineita opetetaan lähinnä pää- tai sivuainekelpoisuudella.
- Sama pulma kaksoiskelpoisuuksissa.

Opettajankelpoisuuksia pää- ja sivuaineissa

Oppiaine	120 op	60 op	Yhteensä
Biologia	44	22	66
Fysiikka	19	53	72
Kemia	16	42	58
Maantiede / Maantieto	13	51	64
Matematiikka	75	90	165
Tietotekniikka	1	15	16
Elämäkatsomustieto	0	32	32
Filosofia	4	9	13
Historia	28	29	57
Psykologia	5	22	27
Terveystieto	0	62	62
Yhteiskuntaoppi	3	47	50
Uskonto, evankelis-luterilainen	17	13	30
Uskonto, ortodoksinen	0	1	1

Yliopistojen harjoittelukoulut

Harjoittelukoulujen rooli

- Vaikka yliopistojen harjoittelukoulut sijoittuvat hallinnollisesti kasvatustieteiden ja opettajankoulutuksen yliopistokoulutuksen järjestämisestä vastaavan tiedekunnan yhteyteen, niillä on erityistehtävänsä mukaisesti oma budjetti ja oma yliopiston työehtosopimuksesta poikkeava työehtosopimus.
- Harjoittelukoulujen ja kasvatustieteiden tiedekuntien välinen yhteistyö sekä ohjatun opetusharjoittelun että tutkimus- ja kehittämistoiminnan osalta vaihtelee yliopistoittain.
- Harjoittelukoulujen roolia alueiden tutkimus- ja kehittämiskouluina pidetään tärkeänä kaikissa yliopistoissa.

Ohjattu opetusharjoittelu

Missä ja kuinka paljon ohjattua opetusharjoittelua tehdään?

Yhdessä yliopistossa on enimmillään 13 erilaista opettajan pedagogisten opintojen kokonaisuutta (60op).

Harjoittelun osuus opettajan pedagogisissa opinnoissa (60 op)

- Luokanopettajakoulutuksessa vaihtelu on 20 – 33 op
- Aineenopettajakoulutuksessa vaihtelu on 14 – 33 op

Ohjatusta opetusharjoittelusta toteutuu kentällä

- Luokanopettajakoulutuksessa noin 20-25%
- Aineenopettajakoulutuksessa noin 20-25%
- Erityisopettajakoulutuksessa noin 80%
- Opinto-ohjaaja- , aikuis- ja ammatillisessa aikuiskoulutuksessa noin 85-95%
- Varhaiskasvatuksen opettajakoulutuksessa lähes 100%
- Muissa opettajakoulutuksissa lähes 100%

Ohjatun opetusharjoittelun soisi jatkossa olevan näkyvämmän esillä opettajankoulutuksen kehittämissuunnitelmassa, sillä se on merkittävä osa opettajankoulutuksen opintoja.

Profilointia – henkilökunta ja julkaisut

TUTKIMUSPOHJAINEN OPETTAJANKOULUTUS

- Professorien ja lehtorien tehtävän määrittelyt.
- Kasvatusalan vai opettajankoulutuksen profiili?
- Entä harjoittelukoulujen tehtävämäärittelyt?
- Ainetiedekunnista näitä tietoja ei saatu.
- Ketkä ovat opettajankouluttajia?

JULKAISUTOIMINTA

- Määrällisiä arviointeja
- Profilointia asiasanojen kautta
- Kertovatko nämä enemmän kasvatusalasta vai opettajankoulutuksesta?
- Kenen osalta ainetiedekuntien julkaisut pitäisi kartoittaa?

PROFESSUURIT	
OY	TaY
Professorit	Professorit
1) Erityispedagogiikka	1) Aikuiskasvatus (sijoitettuna Yhteiskuntatieteiden tiedekuntaan)
2) Kasvatuspsykologia	2) Elinikäinen oppiminen ja kasvatus
3) Kasvatustiede, erityisesti oppimisen ja opetuksen tutkimus	3) Kasvatusfilosofia ja opettajankoulutus
4) Kasvatustiede, erityisesti opettajankoulutuksen ja opetuksen tutkimus	4) Kasvatustiede
5) Kasvatustiede, erityisesti opettajankoulutuksen tutkimus ja kehittäminen	5) Koulutuspolitiikka ja monikulttuurisuuskasvatus
6) Kasvatustiede, erityisesti varhainen oppiminen ja opettaminen	6) Opettajankoulutus
7) Kasvatustiede, globaalikasvatus	7) Oppimisen tutkimus ja opettajankoulutus
8) Kasvatustiede (painottuu kasvatustieteiden filosofiaan)	8) Varhaiskasvatus
9) Psykologia	Apulaisprofessorit
10) Sosiologia	1) Aikuiskasvatus
11) Varhaiskasvatus	2) Kasvatustiede
	3) Kasvatustiede (New Social Research -ohjelma)
	4) Opetus ja oppiminen
	5) Varhaiskasvatus

Johtopäätöksiä

TIIVISTETTYSTI

- 1) Ketkä ovat opettajankouluttajia ja ketkä opettajaksi opiskelevia?
- 2) Monta reittiä opettajaksi: Erilaisia pedagogisia opintoja, pää- ja sivuaineita sekä erillisiä opintoja?
- 3) Tilastointi ja tiedonkeruu – parannettavaa on.
- 4) Yhteistyö opettajankoulutusyksiköiden ja ainetiedekuntien välillä.
- 5) Opettajakoulutuksen vetovoima laskussa
- 6) Opettajankoulutusfoorumi ja ohjattu opetusharjoittelu.
- 7) Tutkimus ja opettajankoulutuksen profiilit: mitä tai ketä tarkastellaan?

Opettajankoulutus kokonaisuutena

- Opettajankoulutusyksiköt, harjoittelukoulut, ainetiedekunnat
- Opettajankouluttajille yhtenäiset tehtävämäärittelyt
- Opettajaksi opiskelevien tunnistaminen
- Luotettava tilastotieto